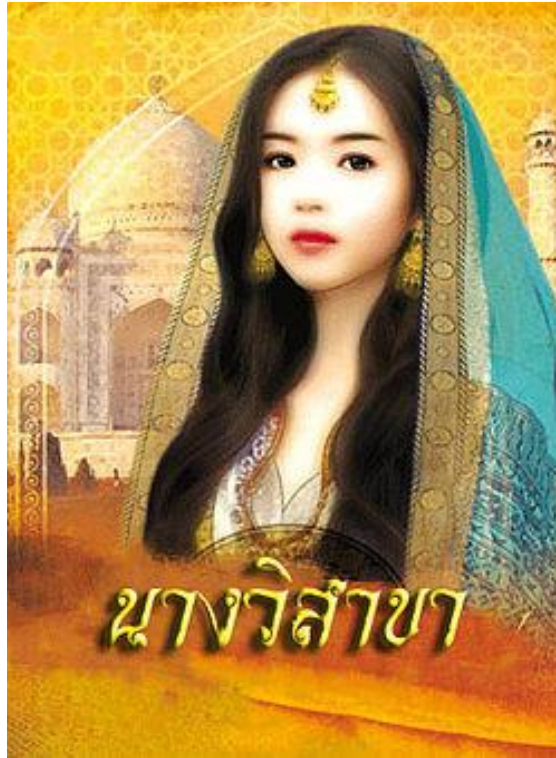


ธรรมานุศาสน์

เก็บตกผ้าอาบน้ำฝน



นางวิสาขากับการถวายน้ำฝน

สมัยพุทธกาล นางวิสาขามหาอุบาสิกาให้สาวใช้ไปกราบทูลอาราธนาพระพุทธเจ้าและภิกษุสงฆ์ให้เสด็จไปบ้านของนาง เพื่อรับภัตตาหารอยู่เสมอ

วันหนึ่ง สาวใช้ได้ไปที่วัด ตามปกติเหมือนทุกวัน แต่วันนั้นมีฝนตกลงมาพระสงฆ์ทั้งหลาย จึงพากันเปลื้องกายอาบน้ำฝน เมื่อสาวใช้มาเห็นเข้าก็ตกใจเพราะความที่ตนมีปัญญาน้อยคิดว่าเป็นนักบวชชี่เปลื้อง จึงรีบกลับไปแจ้งแก่นางวิสาขาว่า

“ข้าแต่แม่เจ้า วันนี้ที่วัดไม่มีพระอยู่เลย เห็นมีแต่ชี่เปลื้องแก้ผ้าอาบน้ำกันอยู่”

นางวิสาขาได้ฟังคำบอกเล่าของสาวใช้แล้ว ด้วยความที่นางเป็นพระอริยบุคคลชั้นโสดาบัน เป็นมหาอุบาสิกา เป็นผู้ที่มีปัญญาศรัทธาเลื่อมใส มีความใกล้ชิดกับพระภิกษุสงฆ์ จึงทราบเหตุการณ์โดยตลอดว่า พระบรมศาสดาทรงอนุญาตให้พระภิกษุมีผ้าสำหรับใช้สอยเพียง ๓

ผืน คือ ผ้าจิวรสำหรับห่ม ผ้าสังฆาฏิสำหรับห่มซ้อน และผ้าสบงสำหรับนุ่ง ดังนั้นเมื่อเวลาพระภิกษุจะอาบน้ำจึงไม่มีผ้าสำหรับผลัดอาบน้ำ ก็จำเป็นต้องเปลือยกายอาบน้ำอาศัยเหตุนี้ เมื่อพระบรมศาสดาเสด็จมาประทับที่บ้านและเสร็จภารกิจแล้ว นางวิสาขา จึงได้เข้าไปกราบทูลขอพร เพื่อถวายผ้าอาบน้ำฝนแก่พระภิกษุสงฆ์ พระพุทธองค์ประทานอนุญาตตามที่ขอนั้น และนางวิสาขาก็เป็นบุคคลแรกที่ได้ถวายผ้าอาบน้ำฝนแก่พระภิกษุสงฆ์

ผู้ถวายผ้าอาบน้ำฝนจะได้รับอานิสงส์เหมือนการถวายผ้าชนิดอื่นๆตามนัยที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ คือ เป็นผู้มีผิวพรรณผ่องใส สวยงาม ไม่มีโรคภัยไข้เจ็บ มีความสะอาดผ่องใสทั้งกายและใจ

ความแตกต่างกันระหว่างผ้าอาบน้ำฝนกับผ้าจํานำพรรษา

ในช่วงเข้าพรรษาที่ผ่านมา มีหลายท่านไปถวายผ้าอาบน้ำฝนแก่พระภิกษุสามเณร แต่มีทายกบางวัดขึ้นป้ายเชิญชวนญาติโยมถวายผ้าจํานำพรรษา จึงมีความสงสัยได้สอบถามเข้ามาถึงกองอนุศาสนาจารย์ว่า ผ้าอาบน้ำฝนกับผ้าจํานำพรรษาคือ ผ้าอันเดียวกันหรือผ้าคนละอย่างกัน ในเรื่องนี้ นาวาเอก ทองย้อย แสงสินชัย ได้อธิบายผ้าทั้งสองชนิดนี้ไว้ ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๔๒ บอกไว้ว่า“จํานำพรรษา : เรียกผ้าที่ถวายแก่พระสงฆ์ที่อยู่จําพรรษาในวัดนั้น ๆ ว่า ผ้าจํานำพรรษา” ตามพจนานุกรมนี้ ทำให้มีปัญหาว่า “ผ้าจํานำพรรษา” คือผ้าอะไร ถวายเมื่อไร

“ผ้าจํานำพรรษา” ภาษาบาลีว่า “วสุสาวาสิกสาฎก” หรือ “วสุสาวาสิกสาฎิกา”
“วสุสา” (วัต-สา) แปลว่า พรรษา หมายถึง ฤดูฝน
“วาสิก” (วา-สิ-กะ) แปลว่า ผู้อยู่, ผู้อาศัยอยู่
“สาฎก” (สา-ตะ-กะ) หรือ “สาฎิกา” (สา-ติ-กา) แปลว่า ผ้า (ตามวัฒนธรรมการแต่งกายของชาวชมพูทวีปโบราณ หมายถึงเสื้อผ้าชั้นนอก หรือผ้าคลุม ใช้เมื่อเวลาออกนอกบ้าน)

“วสุสาวาสิกสาฎก” หรือ “วสุสาวาสิกสาฎิกา” หมายถึง ผ้าที่ทายกถวายแก่พระสงฆ์ที่อยู่จําพรรษาครบแล้ว โปรดสังเกตว่า “อยู่จําพรรษาครบแล้ว” คือหลังจากออกพรรษาแล้ว ไม่ใช่ก่อนเข้าพรรษา หรือระหว่างสามเดือนในพรรษา

เพราะฉะนั้น “ผ้าจํานำพรธษา” ก็คือผ้าที่ถวายเป็นพรธษาแล้ว ด้วย
วัตถุประสงคืที่จะให้พระท่านผลัดเปลี่ยนจิวรชุดเก่าที่ใช้มาตลอดพรธษา คือตลอดปีที่ผ่านมา
นั่นเอง

ผ้าที่เกี่ยวข้องกับ “พรธษา” อีกชนิดหนึ่ง ภาษาบาลีเรียก “วสุสิทสาฎก” หรือ
“วสุสิทสาฎิกา” (วัด-สิ-กะ-สา-ตะ-กะ / วัด-สิ-กะ-สา-ติ-กา)
“วสุสิท” เป็นคุณศัพท์ แปลว่า สำหรับฤดูฝน, ซึ่งอยู่ในฤดูฝน, ซึ่งอยู่จําพรธษา
“วสุสิทสาฎก” หรือ “วสุสิทสาฎิกา” ก็คือ “ผ้าอาบนํ้าฝน” เรียกสั้นๆ ว่า “ผ้าอาบ” คนเก่า
ๆ เรียก “ผ้าซุบอาบ” หรือ “ผ้าซุบสรง”

“ผ้าอาบนํ้าฝน” นี้ ต้องถวายเป็นพรธษา ด้วยวัตถุประสงคืที่จะให้พระภิกษุ
สามเณรใช้ผลัดอาบนํ้าในระหว่างจําพรธษา

“ผ้าอาบนํ้าฝน” จึงไม่ใช่ “ผ้าจํานำพรธษา” อย่างที่มักเรียกกันผิดๆ (แล้วยังลามไป
เรียก “เทียนพรธษา” ว่า “เทียนจํานำพรธษา” ผิดซ้ำเข้าไปอีกด้วย)

อ้างอิง

- มหาเถรสมาคม. พระไตรปิฎกภาษาไทย พุทธศักราช ๒๕๔๙ (ฉลองสิริราชสมบัติ
ครบ ๖๐ ปี) เล่มที่ ๕ ข้อ ๓๔๙-๓๕๒ หน้า ๒๓๘-๒๔๖
- นาวาเอก ทองย้อย แสงสินชัย, ป.ธ.๙. บาลีวันละคำ จาก Facebook. โรงพิมพ์
สหธรรมิก.๒๕๕๖.